UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTEJA 8 | 2009

Långvassfjärdenin ruovikon yleissuunnitelma 2007

Eeva Suikkari

Uudenmaan ympäristökeskus

UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTEJA 8 | 2009

Långvassfjärdenin ruovikon yleissuunnitelma 2007

Eeva Suikkari

Helsinki 2009

Uudenmaan ympäristökeskus

UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS
NYLANDS
MILJÖCENTRAL

UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 8 | 2009
Uudenmaan ympäristökeskus

Kannen taitto: Reetta Harmaja
Kannen kuva: Kopparnäs, Esa Lehtinen

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
http://www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 978-952-11-3521-7 (PDF)
ISSN 1796-1742 (verkkoj.)

SISÄLLYS

1 Johdanto 4

2 Alueen kuvaus 5

2.1 Linnusto 6

2.2 Kasvillisuus 8

3 Suunnitelman tavoitteet 9

4 Suunnitelman osa-alueet 10

4.1 Osa-alue 1. Kunnostettava merenrantaniitty 10

4.2 Osa-alue 2. Luonnontilaiseksi jätettävä alue 13

4.3 Osa-alue 3. Ruo`on talvikorjuuseen soveltuva kohde 13

Lähteet 15

Liitteet 16

Kuvailulehti 21

Presentationsblad 22

1 Johdanto

Viron ja Suomen yhteisen ruokohankkeen päätavoitteena on luoda perusteet rannikkoalueiden ruovikoiden kestävän kehityksen mukaiselle käytölle. Hankkeen aikana suunnitellaan ja toteutetaan valituille pilottialueille toimenpiteitä bioenergiaan, ruokorakentamiseen, biodiversiteettiin, vesiensuojeluun sekä maisema-arvoihin liittyen. Pilottialueiden osalta on tarkoitus osoittaa selkeästi, missä ruovikoita voidaan määräaikaisesti tai pysyvämmin hyödyntää bioenergiana ja rakentamisessa ja missä alueet tulee peruskunnostaa esimerkiksi merenrantaniityiksi, tai jättää luonnontilaiseksi tai hoitaa varovaisesti. Toimenpidealueille luodaan työmenetelmiä, joiden avulla toimenpiteitä voitaisiin toteuttaa jatkossa alueiden arvon ja hyödyntämisen kannalta parhaalla tavalla. (Ruokostrategia 2006).

Yksi hankkeen pilottialueista on Långvassfjärdenin laaja, noin 113 hehtaarin ruovikkoalue Inkoon Kopparnäsissä. Lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluva matala merenlahti on tärkeä linnuston muutonaikaisena levähdys- ja ruokailualueena, mutta umpeenkasvun myötä alueen linnustollinen arvo on laskenut suojeluohjelman vahvistamisen jälkeen. Suunnitelman hoitotoimenpiteet keskittyvät umpeenkasvaneelle merenrantaniitylle, jonka kunnostaminen lisäisi alueen linnustollista arvoa merkittävästi. Suunnitelman lähtökohtana on alueen nykytilanne, entinen maankäyttöhistoria sekä nykyiset maanomistusolot. Alueesta on niukasti pohjatietoja ja suunnitelmaa varten ei tehty erillisiä inventointeja.

2 Alueen kuvaus

Sijainti peruskartalla: 203204, 203205 Inkoo, Kopparnäs
Pinta-ala: 113ha

Långvassfjärden on lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluva, lähes kokonaan ruovikoitunut matala merenlahti. Pääosa alueesta on yksityisomistuksessa ja lahden itäinen reuna on siirtymässä lähiaikoina Uudenmaan virkistysalueyhdistykseltä valtiolle. Yksityisessä omistuksessa olevan osan tavoitteena on yksityisenluonnonsuojelualueen perustaminen, jossa maanomistus säilyy ennallaan.

Kopparnäsin alue kuului Porkkalan vuokra-alueisiin vuosina 1944-1956. Alue vuokrattiin tuolloin Neuvostoliitolle meritukikohdaksi ja sitä käytettiin todennäköisesti ammusharjoitusten maalialueena. Ennen vuokra-aikaa Långvassfjärden kuului Kopparnäsin tilan maa-alueisiin ja tilan karja laidunsi ranta-alueilla. Vuokra-aikana maatilan rakennukset hävitettiin ja osa metsäalueista paloi lähes kokonaan. Suomen valtio hankki Kopparnäsin 1960-luvulla ydinvoimalan sijoituspaikaksi. Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen käytössä Kopparnäs on ollut 2000-luvun alusta lähtien ydinvoimalavarauksen lopullisesti peruunnuttua. Kopparnäsin alueelta on viimevuosiin asti löytynyt Neuvostoliiton aikaisia räjähtämättömiä ammuksia ja niitä on raivattu armeijan toimesta. Ennen hoitotoimenpiteisiin ryhtymistä tulisi ottaa yhteyttä Raaseporin kihlakunnan poliisilaitokseen ja varmistaa, onko tarvetta tarkistaa hoidettava alue räjähtämättömien ammusten varalta. (Lyly 2006).

Långvassfjärden on tärkeä linnuston muutonaikaisena levähdys- ja ruokailualueena, sekä kalojen, mm. hauen ja mateen, kutualueena. Linnustollinen arvo on laskenut lintuvesiohjelman vahvistamisen jälkeen. Merkitys arvioidaan nyt paikalliseksi/maakunnalliseksi kun se aiemmin on ollut maakunnallinen/valtakunnallinen (Pimenoff 2004). Ruovikon keskiosan avoimet vesialueet ovat luontaisen kehityksen myötä kasvamassa umpeen. Vuoroveden vaikutusta alueella ei esiinny, mutta tuulista ja sademääristä johtuvaa vedenkorkeuden vaihtelua esiintyy jonkun verran (kuvat 1 ja 2).

Kuva 1. Rantaniitty lintutornin vieressä 29.6 2006.

Kuva 2. Sama paikka 6.9.2006.

Långvassfjärdenin länsipuolelle laskee viljelysalueiden läpi virtaava Torbackanjoki ja kaakkoisosassa ranta-alueen halki virtaa pieni metsäalueilta lähtevä puro. Itäpuolisen metsävyöhykkeen ja järviruokokasvuston välissä on jäljellä kapea niittyvyöhyke, jota on laidunnettu vielä 1970-luvulla (Laine 2006). Kohteen laidunnus on aloitettu uudelleen vuonna 2004. Alueen itäpuolella sijaitsee Fortumin entinen kurssikeskus, jossa tällä hetkellä on kievari, sekä vuokrattavia majoitustiloja. Ruovikkoalueen etelä- ja itäpuolella on vanhaa hakamaata ja metsälaidunta (kuva 3). Alueella on yksi lintutorni ja sitä käyttävät paikalliset lintuharrastajat.

Kuva 3. Eteläosan metsälaidunta.

Suunnitelmaa varten alueesta on kerätty tietoja maastokäynneillä 12.1, 23.3, 24.5, 15.8 ja 6.9 sekä tutustumalla ilmakuviin vuosilta 1956, 1980 ja 2001. Alueesta on saatu tietoja Luontotieto Keiron Oy:n Inkoon Kopparnäsin luontoselvityksestä, Uudenmaan virkistysalueyhdistykseltä, lintuvesiensuojeluohjelman linnustoselvityksistä sekä ornitologi Lasse J. Laineelta.

2.1 Linnusto

Linnusto tiedot perustuvat Ornitologi Lasse J. Laineen keräämään kvalitatiiviseen aineistoon, Luontotieto Keiron Oy:n Inkoon Kopparnäsin luontoselvitykseen sekä lintuvesiensuojeluohjelmasuunnitelman yhteydessä tehtyihin linnustoselvityksiin.

Lahdella on tehty yhteensä neljä linnustonlaskentaa vuosien 1973, 1974 ja 1976 aikana. Tuolloin pesimälajistoon kuuluivat mm. ruisrääkkä, pensassirkkalintu, kuovi, peltosirkku ja kaulushaikara. Kevätmuuton aikaan lahdelta laskettiin runsaasti kahlaajia, runsaslukuisimpana suokukko ja mustaviklo.

Långvassfjärdenin nykyinen pesimälajisto painottuu ruovikoiden ja rantametsien lajeihin (kuva 4, LIITE 1). Lajeista kaulushaikara, ruskosuohaukka, luhtahuitti, kurki ja harmaapäätikka kuuluvat EU:n Lintudirektiivin Liitteen l lajeihin.

Alueelta on hävinnyt 9 aiemmin säännöllistä pesimälajia (LIITE 1). Näistä lajeista kuovi, töyhtöhyyppä, niittykirvinen ja keltavästäräkki kuuluvat avointen rantaniittyjen lajeihin. Häviämisen syynä voidaan todennäköisesti pitää laidunnuksen loppumista ja rantaniityn umpeenkasvua.

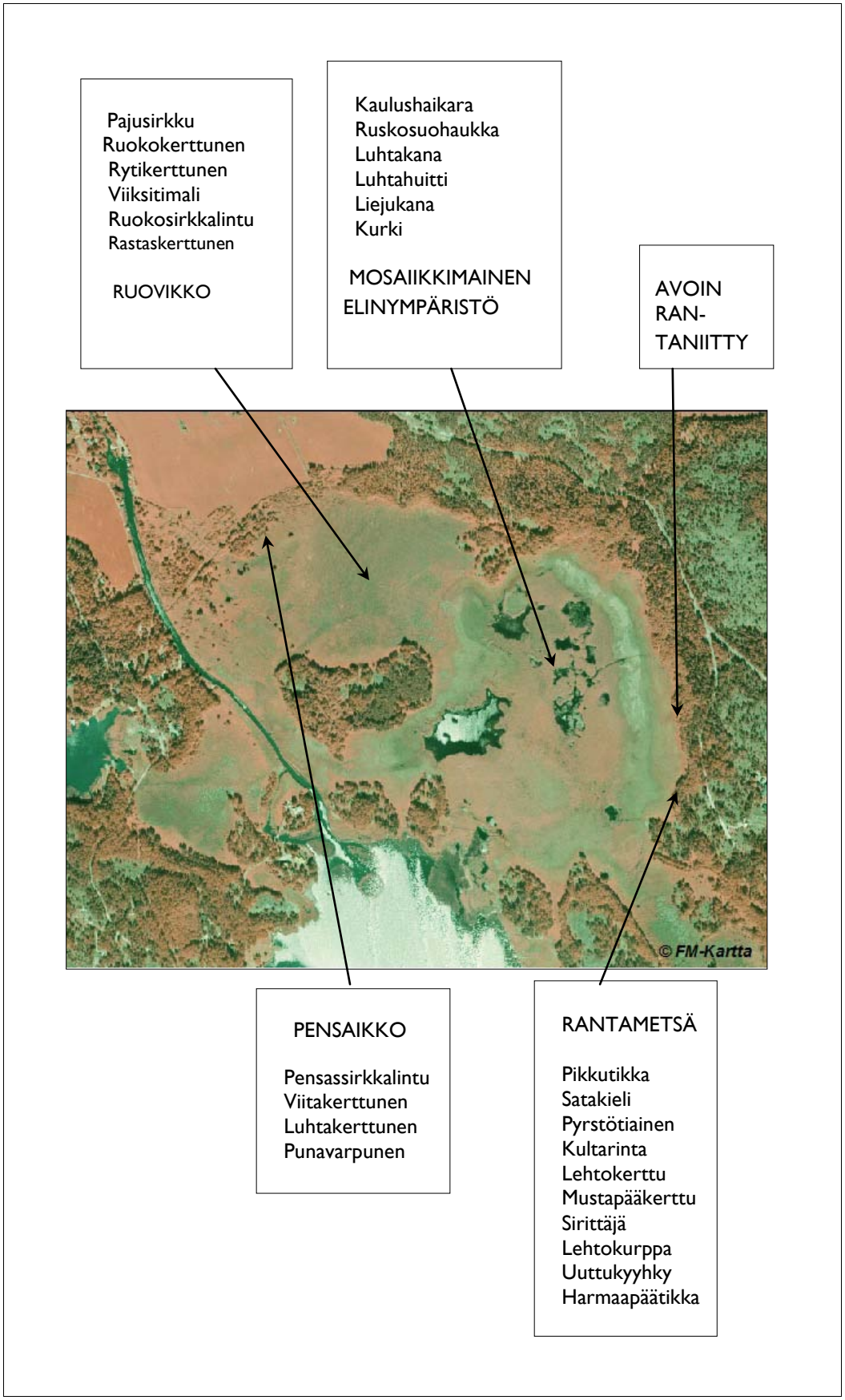

Kuva 4. Långvassfjärdenin pesimälinnustoa elinympäristötyypeittäin.

2.2 Kasvillisuus

Vallitseva kasvilaji on järviruoko. Laajan ruovikkoalueen kasvillisuusvyöhykkeiden kartoituksissa voidaan hyödyntää ruovikkoluokitusta (LIITE 2), jossa järviruokokasvusto jaetaan kuuteen eri tyyppiin järviruo´on korkeuden ja tiheyden, muun kasvillisuuden määrän, pohjan laadun sekä kasvupaikan vesisyvyyden mukaan. (Oech 1994). Tyypitys tehdään vääräväriku vien ja maastokäyntien perusteella. Vääräväriku vien värierot ilmentävät kosteusoloja ja kasvillisuuden peittävyyttä. Vääräväriku vista voidaan rajata eri tyyppisiä kasvustoja värisävyn, muodon ja kuvioinnin perusteella. Ruovikko luokituksen mukaan Långvassfjärdenillä esiintyy jonkin verran II-tyypin ruovikkoa, runsaasti III-, IV- ja V-tyypin ruovikkoa ja vain vähän VI-tyypin ruovikkoa. I-tyypin ruovikkoa esiintyy hyvin vähän, lähinnä alueen itäosassa.

Lahden itäreunassa on jäänne vuosikymmeniä sitten laidunnetusta rantaniitystä. Alueella ei ole tehty kasvillisuuskartoitusta, mutta Kopparnäsin luontoselvityksen yhteydessä rantakallion reunoilta ja rantaniityltä löytyi sekoitus hoidetun niityn ja umpeenkasvua ilmentävää lajistoa; mm. isoaho-orvokki, käärmeenkieli, ruoholaukka, rentukka, mesiangervo, kurjenjalka, tahma-ailakki, puna-ailakki, rantakukka ja hentosuolake. (Pimenoff 2004).

Puoliavointen kasvupaikkojen lajeja löytyy vielä hakamaisilta kasvupaikoilta, lajeina mm. mäkilemmikki, lituruoho, huopakeltano, tuoksusimake ja kevätpiippo. Puuvartisista rantametsissä esiintyy tervaleppä, koivu, pihlaja, mänty ja kataja.

3 Suunnitelman tavoitteet

Tavoitteena oli laatia käytännönläheinen suunnitelma Långvassfjärdenin ruovikkoalueelle. Suunnitelmassa järviruo´on hyötykäytön on tarkoitus tukea alueen biodiversiteetin lisäämistä ruovikkostrategian tavoitteiden mukaisesti. sekä luoda pohja alueen tulevalle hoito- ja käyttösuunnitelmalle. Hoitotoimenpiteet keskittyvät umpeenkasvaneelle merenrantaniitylle, jonka kunnostaminen lisäisi alueen linnustollista arvoa merkittävästi sekä palauttaisi umpeenkasvun myötä katoamassa olevaa rantaniittykasvillisuutta.

4 Suunnitelman osa-alueet

Suunnitelmassa ruovikkoalue on jaettu kolmeen osaan (LIITE 3).

4.1 Osa-alue 1. Kunnostettava merenrantaniitty

Uudenmaan virkistysalueyhdistys on tehnyt Långvassfjärdenin perinnebiotooppien kunnostussuunnitelman vuonna 2004. Suunnitelma sisältää ruovikoituneen merenrantaniityn sekä sitä ympäröivät metsittyneet hakamaat ja metsälaidun osat. Osittain suunnitelmaa on toteutettu, kun alueen laidunnus aloitettiin uudestaan kesällä 2004. Laidunnettavalle alueelle on tehty erityistukisopimus luonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Sopimus päättyy 31.5.2009.

Laidunnuksen toteutuksessa on ilmennyt muutamia puutteita. Laidunpaine on jäänyt liian pieneksi laitumen kokoon nähden. Suunnitelma sisältää laidunnettavaa alaa yhteensä noin 34 ha ja alueella on laiduntanut 8-10 yksilön nuorkarja. Aitarakenteet ovat paikoin melko heikkotekoisia ja suunnitelmakartassa esitetyt karjasuoja sekä karjasilta ovat toistaiseksi jääneet rakentamatta. Virkistysalueyhdistyksen suunnitelmakartta voidaan pitää pohjana uudelle laidunsuunnitelmalle (LIITE 4).

Rantaniityn perustaminen tulisi aloittaa puuston ja pensaikon raivauksella (Mikkola-Roos, 1995). Lintutornin eteläpuolella, Löpesbergin itäpuolella kasvaa niitylle levinnyttä pajukkoa ja koivuja, joiden raivaaminen olisi kunnostettavalle rantaniitylle eduksi (kuva 5 ja 6). Raivausjäte tulee korjata alueelta pois. Rantaniityltä on tarpeen poistaa vanhaa ruokomassaa talvella seuraavan kesän laidunnuksen helpottamiseksi. Korjuujätettä voidaan hyödyntää ruokohankkeessa esim. bioenergiana. Talviniittoja voidaan jatkaa useampana vuotena, mikä vähentää niityn pohjalle kertyvän orgaanisen aineksen määrää. Niitettävää alaa on noin 10 ha.

Kuva 5 ja 6. Raivattavia puita ja pensaita.

10 hehtaarin alue voidaan kunnostusvaiheessa niiton sijasta myös kulottaa. Kulotus on kustannuksiltaan niittoa edullisempi vaihtoehto ja siitä olisi myös etua niityn kasvillisuuden palauttamisessa. Paras ajankohta kulotukselle on aikaisin kevättalvella, jolloin siitä ei aiheudu haittaa alueen pesiville linnuille. Kulotusta seuraavina vuosina talviniittoja voidaan jatkaa.

Alueelle parhaiten soveltuva laiduneläin on nauta. Karjan tulisi olla pienikokoista, koska painavat liharodut rikkovat vetisen pintamaan. Alueelle hyvin soveltuvia rotuja ovat itäsuomenkarja tai ylämaankarja. Laidunnettava alue tulisi jakaa mieluiten kahteen lohkoon, jotta laidunpainetta voidaan säädellä laidunkierron avulla.

Laiduntavien eläinten määrää on nostettava nykyisestä. Mikkola-Roos ja Niikkonen (2005) suosittelevat sopivaksi eläinmääräksi laidunnuksen alussa 2 nautaa/ha. Laidunpainetta voidaan myöhempinä vuosina pienentää. Laitumen tuottoa tulee kuitenkin tarkkailla laidunkauden aikana, eläinten tulee tulla toimeen laitumen tuotolla ilman lisärehua. Laidunnuksen sopiva aloitusajankohta on 10–15 kesäkuuta ja laidunkautta voidaan jatkaa syys- lokakuulle asti (Pykälä 2001).

Heikkotekoinen vanha aita on tarpeen purkaa ja rakentaa tilalle uusi, joka rakennetaan seuraamaan autotien linjaa. Tarvittavan aidan pituus on noin 1600 metriä. Aitamateriaaliin sekä aitatyypin valintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta aidasta saadaan laiduneläinten kannalta turvallinen ja kestävä. Alueella liikkuu myös paljon hirviä ja peuroja, jotka voivat aiheuttaa aitojen rikkoutumista. Tämä on hyvä ottaa huomioon aitatyypin valinnassa.

Lintutornille johtavan polun alkuun soveltuisi ajosilta tai v-portti avattavan portin sijaan (kuva 5 ja 6). Ajosilta tai v- portti soveltuvat hyvin paikoille, joissa liikkuu paljon ihmisiä ja joissa on riskinä, että portti saattaa joskus jäädä auki. Aitauskustannukset vaihtelevat käytettävän aitatyypin mukaan. Maa- ja metsätalousministeriön erityistukisopimuksissa hyväksyttävien kustannustasojen mukaan verkkoaidan kustannukset ovat noin 3-4 €/m ja perinteisen riukuaidan 17–25 €/m.

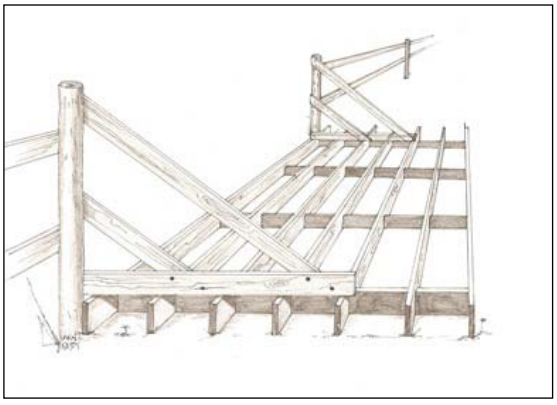

Kuva 7. Portin sijaan voidaan rakentaa ajosilta, jota sorkka-eläimet eivät mielellään ylitä.
Piirros Jakke Haapanen

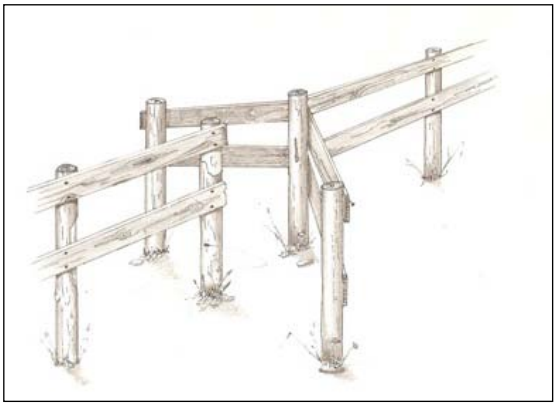

Kuva 8. V-portti.
Piirros Jakke Haapanen

Kuva 9 ja 10. Umpeenkasvavaa hakamaata.

Toinen vaihtoehto on jakaa laidun kahteen lohkoon niin, että lintutornille vievä polku ja lintutorni jäävät laitumen ulkopuolelle. Tämä olisi myös laidunpaineen kannalta hyvä, sillä alueelle tarvittava laiduneläinmäärä kasvaa ilman lohkoihin jakamista liian suureksi ja laidunnus hankalaksi toteuttaa. Laidunnuksesta kertovia kylttejä tulee sijoittaa sopiviin paikkoihin kuten lintutornille ja ulkoilualueen infotaululle.

Tukiniitto kesällä heinä-elokuun vaihteessa järviruo´on kukinta-aikaan saattaa olla tarpeellista. Tällöin laidun saadaan tuottamaan ravintoa karjalle laidunkauden loppupuolellakin. Karjanomistajan kanssa voidaan selvittää tukiniittojen tarpeellisuus, jotta niitot voidaan liittää laidunnussopimukseen ja erityisympäristötukeen.

Hakamaiden ja metsälaitumien umpeenkasvun ehkäisemiseksi nuoren puuston poistaminen ja niittylaikkujen avaaminen olisi tarpeellista (kuva 7 ja 8). Puustoisten alueiden hoito ja metsän ja ruovikon jyrkän rajan pehmentäminen vyöhykkeisemmäksi lisäisi alueen monimuotoisuutta. Puustoisten alueiden hoito tulisi suunnitella myöhemmin hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä.

4.2 Osa-alue 2. Luonnontilaiseksi jätettävä alue

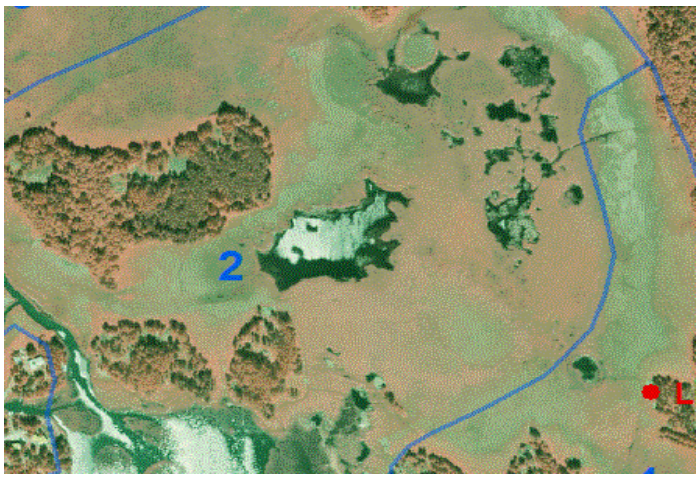

Ruovikko jätetään luonnontilaiseksi alueen keskiosasta Killholmenin ympäriltä noin 60 hehtaarin alueelta. Ruovikkoalueen keskiosan metsäsaareke Killholmen ja sen itäpuoliset lampareet muodostavat mosaiikkimaisen elinympäristön ruovikon eliöstölle.

Killholmen – saaressa pesii todennäköisesti harmaahaikara ja saaren itäpuolella ilmeisesti ruskosuohaukka (Laine 2006).

Alueen lampareet ovat pienentyneet 1950 luvulta 2000 luvulle yhteensä noin 16 hehtaaria (LIITE 5).

Vesialan lisääminen edellyttäisi Killholmenin itäpuolen lampareiden avaamista ruoppaamalla. Maamassoille ei alueen läheisyydestä löydy sopivaa läjityspaikkaa ja maamassojen poiskuljetus nostaisi ruoppauskustannuksia entisestään. Vesialueen umpeenkasvu on jatkunut ilman häiriöitä 1950 luvulta lähtien ja on osana alueen luontaista kehitystä.

Kevyenä toimenpiteenä voisi ehdottaa lampareiden reunojen niittämistä talvella noin 1-2 metrin levyiseltä alueelta. Talviniitolla vähennettäisiin hajoavan orgaanisen aineksen määrää ja se lisäisi erityyppisen ja kokoisen ruo`on vaihtelevuutta pienevien allikoiden reunoilla.

4.3 Osa-alue 3. Ruo`on talvikorjuuseen soveltuva kohde

Talviniittoon soveltuva, noin 10 ha alue, sijaitsee alueen pohjoisosassa yksityisen maanomistajan alueella, jossa ruovikko rajautuu kapeaan rantametsävyöhykkeeseen.

Vanhan ruokomassan poisto talvella lisäisi keväisten muuttolintujen levähdys- ja ruokailumahdollisuuksia alueella. Alueelta saatava ruoko soveltuu tällä hetkellä lähinnä bioenergiakäyttöön, mutta muutaman niittokerran jälkeen alueelta

voisi saada myös rakentamiseen kelpaavaa ruokoa. Maanomistajalta löytyy niittokalustoa sekä varastointitilaa, joten osa-alueiden 1 ja 3 talviniitot voitaisiin toteuttaa yhteistyössä maanomistajan kanssa.

Etelä-Ranskassa on tutkittu järviruokokasvustojen talviniiton vaikutuksia varpuslintujen ravintona käyttämiin niveljalkaisiin. Tutkimuksessa todettiin tärkeäksi säilyttää sopivankokoisia alueita ruovikkoa koskematta ja niittoalueilla niittää järviruokoa laikuittain. Laikuittainen niitto hyödynsi monia lajeja tarjoamalla niittämättömillä laikuilla talvehtimispaikkoja talvella ja niitetyillä laikuilla uusia asuinpaikkoja keväällä. Laikuittaisen niiton todettiin lisäävän elinympäristöjen heterogeenisyyttä ja lajien monimuotoisuutta. (Schmidt, Lefebvre, Poulin & Tscharntke 2004). Myös Ekstam (2006) suosittelee ruovikoita niitettävän niin, että laajojen niitettävien alueiden sisään tulisi jättää 10–15 metrin levyisiä alueita niittämättä ja kaikkiaan noin 10–20 % ruovikosta tulisi jättää niittämättä talviniitto kohteilla.

Osa-alueen 3 niitto voitaisiin toteuttaa laikuittaisesti niin, että ruokoa jätetään niittämättä 5-10 noin 15x15 metrin kokoista aluetta.

Tämän hetkisten tietojen perusteella Långvassfjärdenin ruovikkoa tulisi niittää harkiten. Tarkempaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten olisi tarpeen tehdä alueen pesimä- ja muuttolinnustoselvitykset sekä kasvillisuuskartoitus, jotta niiton ja laidunnuksen vaikutuksia alueen eliöstöön voitaisiin tarkemmin arvioida.

LÄHTEET

Ekstam,B. Reedbeds economic usage and habitat preservation. Esitelmä 27.4.2006.

Laine, L. 2006. Henkilökohtainen tiedonanto.

Lyly, K.2006. Henkilökohtainen tiedonanto kapteeniluutnantti Kimmo Lyly 19.9.2006. Suomenlahden Meripuolustusalue. Upinniemi.

Mikkola- Roos, M. 1995. Lintuvesien kunnostus ja hoito. Metsähallitus. Vantaa.

Mikkola-Roos, M & Niikkonen, T. 2005. Kosteikkojen kunnostuksen ja hoidon parhaat käytännöt kuudella Life-kohteella Suomessa – Life CO-OP – hankkeen tulokset. Metsähallitus. Erweko Painotuote Oy. Helsinki.

Mikkola-Roos, M & Väänänen, Veli-Matti.2005. Lintuvesien kunnostaminen. Julkaisussa: Järvien kunnostus. Suomen ympäristökeskus. EDITA. Helsinki.

Oesch, T. 1994. Vanhankaupunginlahden kasvillisuuskartoitus. Julkaisematon selvitys. Helsingin kaupungin ympäristökeskus ja Helsingin vesi- ja ympäristöpiiri.

Pimenoff,S. 2004. Inkoo Kopparnäs luontoselvitys. Luontotieto Keiron Oy.

Pykälä, J. 2001. Perinteinen karjatalous luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Suomen ympäristökeskus. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala.

Ruovikkostrategia Suomessa ja Virossa. Hankesuunnitelma Ruoko-hanke. http://www.ruoko.fi/index.php?page=strategia. [Viitattu 11.12.2006.]

Schmidt, M. H. & Lefebvre, G & Poulin, B & Tscharntke, T. 2005. Reed cutting affects arthropod communities, potentially reducing food for passerine birds. Biological Conservation 121, 157-166.

Ympäristöministeriö. 2006. Lintudirektiivin l-liitteen lait Suomessa. http:// www.ymparisto.fi > Luonnonsuojelu > Lajien suojelu > Lajien suojelu EU:n ... > Suomessa esiintyvät ... > Lintudirektiivin I-liitteen lajit Suomessa. [Viitattu 11.12.2006.]

Liite 1. Långvassfjärdenin lintulajistoa

Pesivät lajit (parimäärä 5 vuoden ajalta)		Vuosittain levähtävänä / ruokailevana	
Silkkiuikku	Viitakerttunen (0-1)	Merimetso	Pikkulokki
Kaulushaikara (0-1)	Luhtakerttunen (0-2)	Harmaahaikara	Naurulokki
Kyhmyjoutsen (0-1)	Rytikerttunen	Kattohaikara	Kalalokki
Haapana (0-2)	Rastaskerttunen (0-1)	Pikkujoutsen	Selkälokki
Tavi	Kultarinta (1-2)	Laulujoutsen	Harmaalokki
Sinisorsa	Hernekerttu	Metsähanhi	Merilokki
Tukkasotka (0-3)	Pensaskerttu	Merihanhi	Räyskä
Telkkä (2-5)	Lehtokerttu	Kanadanhanhi	Kalatiira
Isokoskelo (1-2)	Mustapääkerttu	Harmaasorsa	Lapintiira
Ruskosuohaukka (0-1)	Sirittäjä	Jouhisorsa	Huuhkaja
Pyy (0-1)	Pajulintu	Heinätavi	Varpuspöllö
Teeri (0-1)	Hippiäinen	Punasotka	Suopöllö
Fasaani	Harmaasieppo	Haahka	Tervapääsky
Luhtakana (1-3)	Kirjosieppo	Pilkkasiipi	Valkoselkätikka
Luhtahuitti (0-2)	Viiksitimali (0-5)	Uivelo	Pohjantikka
Liejukana (0-1)	Pyrstötiainen (0-2)	Tukkakoskelo	Törmäpääsky
Nokikana	Hömötiainen	Merikotka	Haarapääsky
Kurki (0-1)	Töyhtötiainen	Ruskosuohaukka	Räystäspääsky
Lehtokurppa (1-2)	Kuusitiainen	Sinisuohaukka	Sinirinta
Rantasipi (1-3)	Sinitiainen	Kanahaukka	Leppälintu
Uuttukyyhky	Talitiainen	Varpushaukka	Pensastasku
Sepelkyyhky	Puukiipijä	Hiirihaukka	Kulorastas
Käki (0-1)	Kuhankeittäjä (0-1)	Piekana	Viitasirkkalintu
Lehtopöllö (0-1)	Harakka	Sääksi	Ruokosirkkalintu
Sarvipöllö (0-1)	Varis	Tuulihaukka	Tiltaltti
Huuhkaja	Peippo	Ampuhaukka	Pikkulepinkäinen
Käenpiika (0-1)	Viherpeippo	Nuolihaukka	Isolepinkäinen
Harmaapäätikka	Tikli (0-2)	Ruisrääkkä	Pähkinähakki
Palokärki (0-1)	Vihervarpunen	Nokikana	Naakka
Käpytikka (0-1)	Punavarpunen (1-3)	Meriharakka	Korppi
Pikkutikka (1-3)	Punatulkku	Pikkutylli	Järripeippo
Metsäkirvinen	Keltasirkku	Töyhtöhyyppä	Urpiainen
Västäräkki	Pajusirkku	Suokukko	Pikkukäpylintu
Peukaloinen (0-2)	Pensassirkkalintu (0-1)	Jänkäkurppa	Isokäpylintu
Rautiainen	Ruokokerttunen	Taivaanvuohi	Taviokuurna
Punarinta (2-5)		Mustaviklo	Nokkavarpunen
Satakieli		Punajalkaviklo	Lapinsirkku
Mustarastas		Valkoviklo	Peltosirkku
Räkättirastas		Metsäviklo	
Laulurastas		Liro	
Punakylkirastas		Vesipääsky	

Pesimälajistosta hävinneet lajit		
Lapasorsa	Niittykirvinen	Pikkulepinkäinen
Töyhtöhyyppä	Keltavästäräkki	Kottarainen
Kuovi	Kirjokerttu	Peltosirkku

Liite 2. Ruovikkoluokitus

I-tyyppi: Matalaa 1-1,5 metrin kuivapohjaista ruovikkoa, jossa on runsaasti maatuvaa kariketta ja paljon muuta kasvillisuutta. Vallitsevin kasvilaji järviruo´on lisäksi on ruokohelpi, jota paikoin voi esiintyä järviruokoa runsaammin. Muuta lajistoa ovat mm. ranta-alpi, rantakukka ja mesiangervo.

II-tyyppi: Kuivapohjaista ruovikkoa, jonka pohjalla on runsaasti maatuvaa kariketta ja vain harvakseltaan muuta kasvillisuutta. Ruokokasvusto on tiheää ja korsien korkeus vaihtelee 1,5–2,25 metriin. Muuta kasvillisuutta ovat rantamatara, ranta-alpi, terttualpi ja suoputki.

III-tyyppi: Harvahkoa 2-2,5 metrin ruovikkoa, jossa on mutainen mutta kantava pohja sekä runsaasti muuta kasvillisuutta. Kenttäkerroksessa kasvaa punakoisoa, terttualpia, rantamataraa, suoputkea, rentukkaa ja vehkaa.

IV-tyyppi: Järeää 2-2,5 metriä korkeaa ruokoa, jossa esiintyy hyvin niukasti muuta kasvillisuutta. Kuivia ylivuotisia korsia on runsaasti. Maatuvaa kasviainesta on vähän ja pohja on märkää, paikoin mutaista. Ruovikko on veden vallassa ainoastaan korkean veden aikaan. Niukkaan lajistoon kuuluvat terttualpi ja luhtamatara. Laajoilla alueilla esiintyy vain järviruokoa.

V-tyyppi: Järeää 2-2,25 metriä korkeaa ruovikkoa, jonka pohja on upottavaa ja mutaista ja veden valtaama ainakin osan kasvukautta. Kenttäkerroksen lajisto vaihtelee niukasta runsaaseen lajistossa mm. terttualpi, rantamatara, punakoiso ja pikkulimaska. Maatuvaa kasviainesta on paikoin niukasti ja paikoin runsaasi.

VI-tyyppi: Yli 2,5 metriä korkeaa järeää ruovikkoa, joka kasvaa vedestä tai jää vedenpinnan alle meriveden noustessa keskimääräistä korkeammalle. Kenttäkerroksen kasvillisuus puuttuu kokonaan tai kasveja tavataan vain vanhoista korsista muodostuneilla, aallokon kasaamilla maatuvilla kohdilla. Pohja on mutainen ja upottava.

Liite 3. Suunnitelman osa-alueet

Långvassfjärden, Inkoo

Lintuvesiensuojeluohjelmaraja

Mittakaava 1:7500

0 100 200 300 400 m

Peruskarttalehdet:
203205, 203204
Koordinaatisto: YKJ
Nurkkakoordinaatit: 3344906, 6662999 3346544, 6664610
Uudenmaan ympäristökeskus/HH/12.9.2006

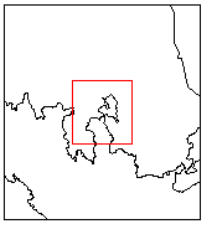

Liite 4. Laidunnussuunnitelma

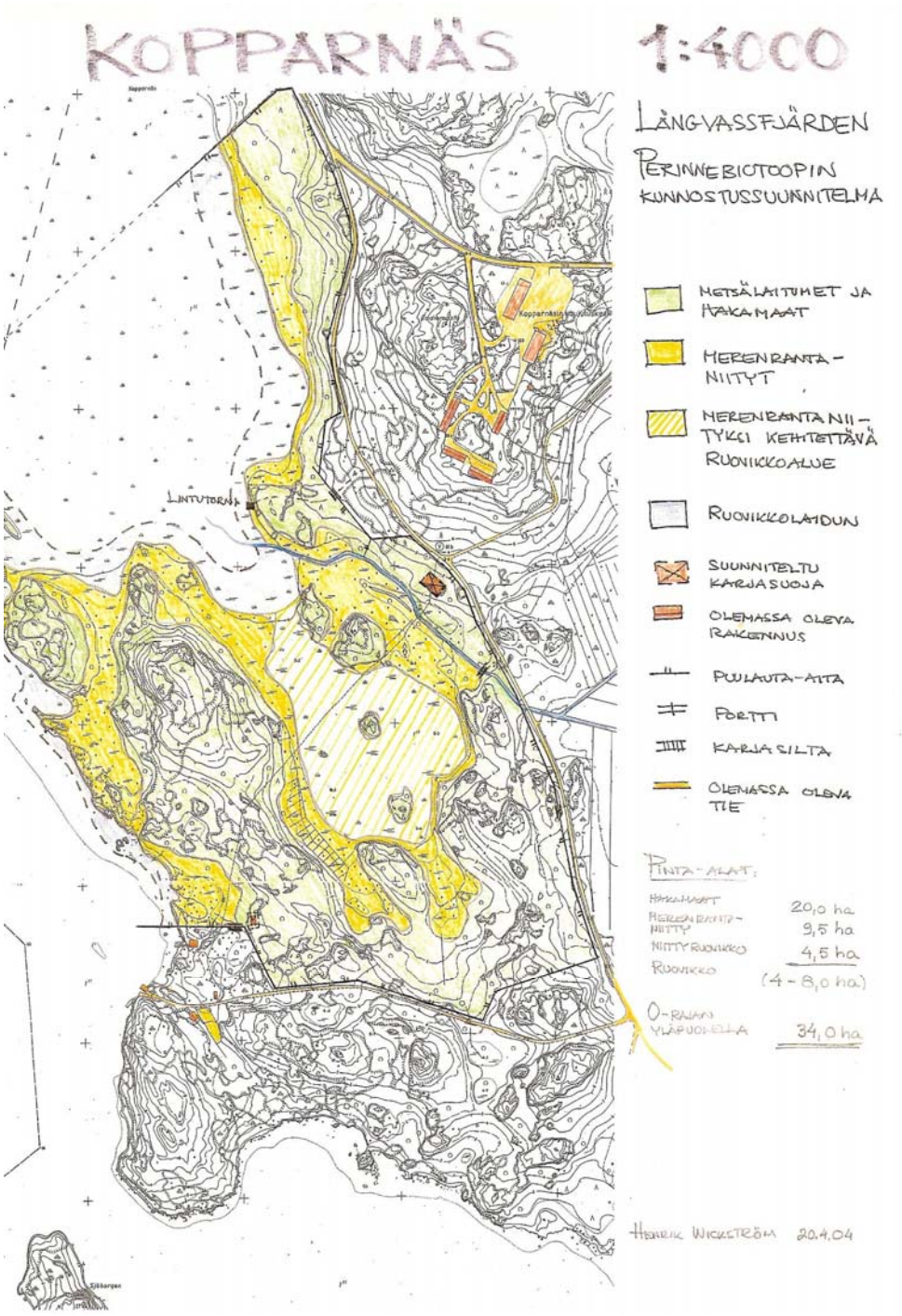

Liite 5. Vesialueen väheneminen

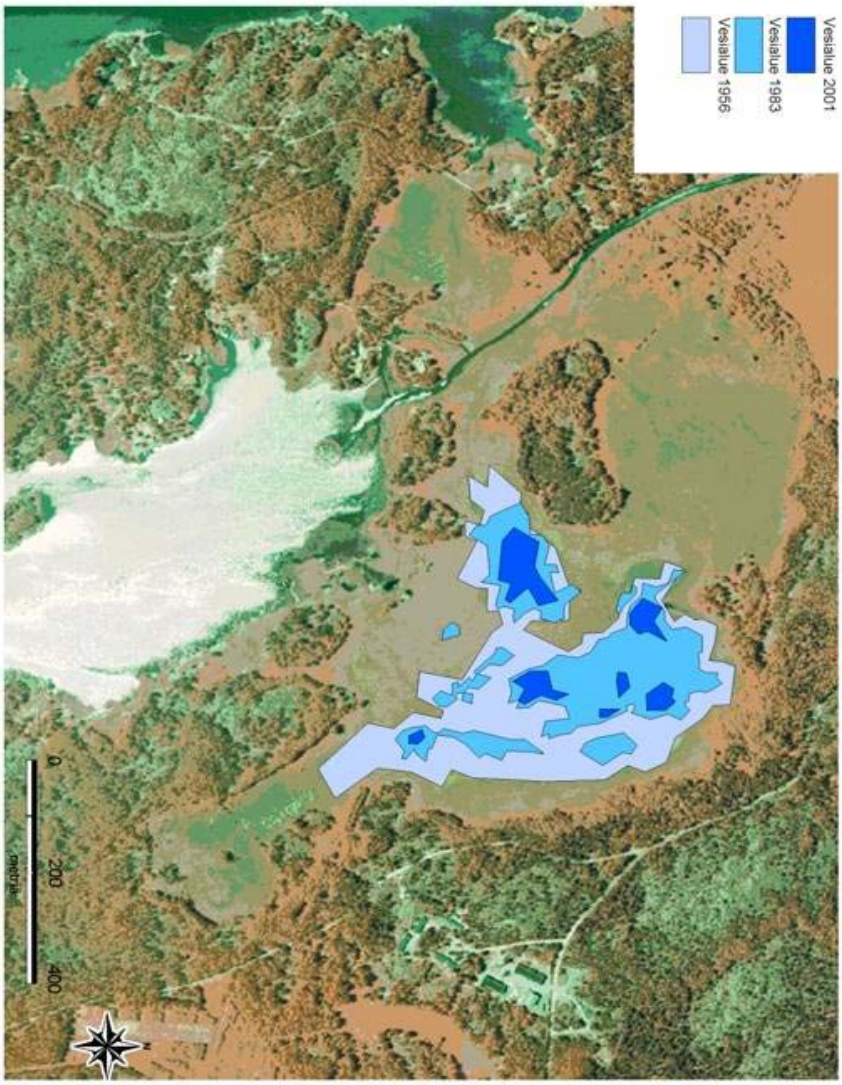

FM Kartta Oy Maanmittauslaitos lupa nro 7/MYY/06

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Uudenmaan ympäristökeskus		*Julkaisuaika* Lokakuu 2009	
Tekijä(t)	Eeva Suikkari			
Julkaisun nimi	**Långvassfjärdenin ruovikon yleissuunnitelma**			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Uudenmaan ympäristökeskuksen raportteja 8/2009			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana myös internetistä: http://www.ymparisto.fi/uus/julkaisut			
Tiivistelmä	Viron ja Suomen yhteisen ruokohankkeen päätavoitteena on luoda perusteet rannikkoalueiden ruovikoiden kestävän kehityksen mukaiselle käytölle. Hankkeen aikana suunnitellaan ja toteutetaan valituille pilottialueille toimenpiteitä bioenergiaan, ruokorakentamiseen, biodiversiteettiin, vesiensuojeluun sekä maisema-arvoihin liittyen. Pilottialueiden osalta on tarkoitus osoittaa, missä ruovikoita voidaan määräaikaisesti tai pysyvämmin hyödyntää bioenergiana ja rakentamisessa ja missä alueet tulee peruskunnostaa esimerkiksi merenrantaniityiksi, tai jättää luonnontilaiseksi tai hoitaa varovaisesti. Toimenpidealueille luodaan työmenetelmiä, joiden avulla toimenpiteitä voitaisiin toteuttaa jatkossa alueiden arvon ja hyödyntämisen kannalta parhaalla tavalla. Yksi hankkeen pilottialueista on Långvassfjärdenin, noin 113 hehtaarin ruovikkoalue Inkoon Kopparnäsissä. Lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluva matala merenlahti on tärkeä linnuston muutonaikaisena levähdys- ja ruokailualueena, mutta umpeenkasvun myötä alueen linnustollinen arvo on laskenut suojeluohjelman vahvistamisen jälkeen. Suunnitelman hoitotoimenpiteet keskittyvät umpeenkasvaneelle merenrantaniitylle, jonka kunnostaminen lisäisi alueen linnustollista arvoa merkittävästi. Suunnitelman lähtökohtana on alueen nykytilanne, entinen maankäyttöhistoria sekä nykyiset maanomistusolot.			
Asiasanat	Järviruoko, hyötykäyttö, biodiversiteetti, niityt, rannikkovedet			
Rahoittaja/ toimeksiantaja				
	ISBN - (nid.)	ISBN 978-952-11-3521-7 (PDF)	ISSN - (pain.)	ISSN 1796-1742 (verkkoj.)
	Sivuja 22	*Kieli* Suomi	*Luottamuksellisuus* Julkinen	*Hinta (sis. alv 8 %)* -
Julkaisun myynti/ jakaja				
Julkaisun kustantaja	Uudenmaan ympäristökeskus, Asemapäällikönkatu 14, PL 36, 00521 Helsinki. Puh. 020 610 101 (vaihde), 020 690 161 (asiakaspalvelu). Faksi 020 610 1700. Sähköposti: kirjaamo.uus@ymparisto.fi, www.ymparisto.fi/uus			
Painopaikka ja -aika				

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Nylands miljöcentral			*Datum* Oktober 2009
Författare	Eeva Suikkari			
Publikationens titel	**Långvassfjärdenin ruovikon yleissuunnitelma** (Översiktsplan för Långvassfjärdens vassbestånd)			
Publikationsserie	Nylands miljöcentrals rapporter 8/2009			
Publikationens tema				
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt	Publikationen finns tillgänglig på internet: http://www.ymparisto.fi/julkaisut			
Sammandrag	Huvudmålet för Estlands och Finlands gemensamma vassprojekt är att skapa grunder för en sådan användning av kustområdenas vassbestånd som överensstämmer med hållbar utveckling. Under projektets gång planeras och vidtas på utvalda pilotområden åtgärder i anslutning till bioenergi, vassbygge, biodiversitet, vattenskydd samt landskapsvärden. För pilotområdenas del har man för avsikt att peka ut var vassbestånden kan utnyttjas periodiskt eller permanent som bioenergi och vid byggande och var områden bör iståndsättas som exempelvis havstrandängar eller bevaras i naturtillstånd eller försiktigt vårdas. För åtgärdsområdena skapar man arbetsmetoder med vars hjälp åtgärderna i fortsättningen kan vidtas på bästa möjliga sätt med tanke på områdenas värde och användning. Ett av projektets pilotområden är Långvassfjärdens, ett ca 113 hektar stort vassbevuxet område i Kopparnäs i Ingå. Den grunda havsviken, som ingår i programmet för skydd av fågelrika sjöar och havsvikar, är ett viktigt område för flyttfåglar, där de rastar och hittar föda. I och med att området växt igen har dess värde för fågelbeståndet dock minskat efter det att skyddsprogrammet fastställdes. Planens vårdåtgärder koncentreras till den igenvuxna havstrandängen, vars restaurering skulle öka områdets värde för fågelbeståndet betydligt. Som utgångspunkt för planen har man områdets nuvarande tillstånd, tidigare markanvändningshistoria samt de nuvarande jordägandeförhållandena.			
Nyckelord	vassar, återvinning, biodiversitet, ängar, havsområden			
Finansiär/ uppdragsgivare				
	ISBN - (hft.)	ISBN 978-952-11-3521-7 (PDF)	ISSN - (print)	ISSN 1796-1742 (online)
	Sidantal 22	*Språk* Finska	*Offentlighet* Offentlig	*Pris (inneh. moms 8 %)* -
Beställningar/ distribution				
Förläggare	Nylands miljöcentral, Stinsgatan 14, PB 36, 00521 Helsingfors. Tel. +358 20 610 101 (växel), +358 20 690 161 (kundservice). Fax +358 20 610 1700. E-post: kirjaamo.uus@ymparisto.fi, lwww.miljo.fi/uus			
Tryckeri/ tryckningsort och -år				

Viron ja Suomen yhteisen ruokohankkeen päätavoitteena on luoda perusteet rannikkoalueiden ruovikoiden kestävän kehityksen mukaiselle käytölle. Yksi hankkeen pilottialueista on Långvassfjärdenin noin 113 hehtaarin kokoinen ruovikkoalue Inkoon Kopparnäsissä. Lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluva matala merenlahti on tärkeä linnuston muutonaikaisena levähdys- ja ruokailualueena, mutta umpeenkasvun myötä alueen linnustollinen arvo on laskenut. Tässä suunnitelmassa on esitetty toimenpiteitä alueen kunnostamiseksi.

UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS
NYLANDS
MILJÖCENTRAL

ruoko.fi

Uudenmaan ympäristökeskus
PL 36, 00521 Helsinki
puh. 020 610 101 (vaihde)
puh. 020 690 161 (asiakaspalvelu)
www.ymparisto.fi/uus

ISBN 978-952-11-3521-7 (PDF)
ISSN 1796-1742 (verkkojulk.)

LÅNGVASSFJÄRDENIN RUOVIKON YLEISSUUNNITELMA 2007

UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS